

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 584/2020-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva zaručeného v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a porušenia § 2 ods. 2 a § 150 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 264/2020 a jeho príkazom na vyšetrenie duševného stavu svedka z 21. októbra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého postupu a rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. decembra 2020 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva zaručeného v čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva zaručeného v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie § 2 ods. 2 a § 150 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) a § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 264/2020 a jeho príkazom na vyšetrovanie duševného stavu svedka z 21. októbra 2020.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že pod ČVS: ORP – 586/2-VYS-BB-2020 je vyšetrovateľom Okresného riaditeľstva Policajného zboru Banská Bystrica, odboru kriminálnej polície (ďalej len „vyšetrovateľ“) vedené trestné stíhanie [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obvinený“) pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b) a j) Trestného zákona. V rámci tohto trestného konania je sťažovateľke priznané procesné postavenie poškodenej.

3. Na základe návrhu vyšetrovateľa okresný súd 21. októbra 2020 podľa § 150 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný

poriadok“) vydal pod sp. zn. 0 Tp 264/2020 príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľky a ďalšieho maloletého svedka (jej syna) s odôvodnením, že potreba takéhoto vyšetrovania vyplynula zo záverov znaleckého posudku z odboru psychológie vypracovaného v tomto trestnom konaní.

4. Okresnému súdu sťažovateľka vytýka, že „*si v Príkaze iba mechanicky osvojil bod 10 záveru*“ znaleckého posudku bez presvedčivého odôvodnenia, pritom tento bod podľa nej neodôvodňoval postup podľa § 150 Trestného poriadku. Podľa jej presvedčenia odôvodnenie napadnutého príkazu okresného súdu neospravedlňuje tak zásadný zásah do práva na nedotknuteľnosť osoby a práva na jej súkromie zaručené v čl. 16 ods. 1 ústavy a v § 11 Občianskeho zákonníka, aký predstavuje príkaz na vyšetrovanie duševného stavu svedka.

5. Podľa názoru sťažovateľky okresný súd nesprávne aplikoval ustanovenie § 150 Trestného poriadku, keď zo znaleckého posudku súdnej znalkyne výslovne, ale ani jeho interpretáciou nevyplývajú žiadne závažné pochybnosti, že u nej ako svedka – poškodeného nie je podstatne znížená schopnosť správne vnímať alebo vypovedať. Postup okresného súdu sťažovateľka v tomto ohľade hodnotí ako nelogický bez spoľahlivého zistenia skutkového stavu.

6. Príkaz okresného súdu z 21. októbra 2020 sťažovateľka považuje za nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a chýbajúce dostatočné dôvody, na ktorých by malo byť rozhodnutie založené. Tvrdí, že príkaz vychádza z neprimerane všeobecnej a neurčitej argumentácie, sú v ňom prijaté zjavne neodôvodnené a arbitrárne skutkové a právne závery, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné a ktoré viedli k porušeniu jej základných práv.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie takto nálezom rozhodol:

„I. Základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1

listiny, základné právo zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, § 150 TP, § 2 ods. 2 TP, právo na nedotknuteľnosť osoby a ochranu súkromia podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, § 11 OZ, príkazom na vyšetrovanie duševného stavu vydaného sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 0 Tp/264/2020 zo dňa 21. 10. 2020 ako aj postupom v konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica sp. zn. 0 Tp/264/2020 porušené boli.

II. Príkaz na vyšetrovanie duševného stavu vydaný sudcom pre prípravné konanie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 0 Tp/264/2020 zo dňa 21. 10. 2020 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.

*III. Okresný súd Banská Bystrica je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia...
[REDAKOVANÉ] ... v sume 462,29 EUR k rukám právneho zástupcu Sťažovateľa, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“*

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon

č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania...

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom...

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom príslušného orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. III. ÚS 565/2017).

14. Podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 39 musí obsahovať aj dátum narodenia navrhovateľa, ak ide o fyzickú osobu, identifikačné číslo navrhovateľa, ak ide o právnickú osobu, bydlisko alebo sídlo navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

15. Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

16. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľky zaručených v čl. 16 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, základného práva zaručeného v čl. 36 ods. 1 listiny a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj porušenie § 2 ods. 2 a § 150 Trestného poriadku a § 11 Občianskeho zákonníka postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 264/2020 a jeho príkazom na vyšetrenie duševného stavu svedka – sťažovateľky z 21. októbra 2020.

17. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

18. Podľa čl. 16 ods. 1 ústavy nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

21. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

22. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

23. Podľa § 2 ods. 2 Trestného poriadku do základných práv a slobôd osôb v prípadoch dovolených zákonom možno zasahovať len v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu trestného konania, pričom treba rešpektovať dôstojnosť osôb a ich súkromie.

24. Podľa § 150 Trestného poriadku ak sú závažné pochybnosti, či nie je u svedka, ktorého výpoveď je pre rozhodnutie obzvlášť dôležitá, podstatne znížená schopnosť správne vnímať alebo vypovedať, možno znalecky vyšetriť aj duševný stav svedka. V takom prípade je vždy potrebný príkaz súdu, v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie. Vyšetrenie duševného stavu svedka pozorovaním v zdravotníckom ústave nie je prípustné.

25. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

26. Podľa § 162 ods. 1 Trestného poriadku súd rozhoduje rozsudkom, trestným rozkazom alebo príkazom, kde to zákon výslovne ustanovuje; v ostatných prípadoch rozhoduje, ak zákon neustanovuje niečo iné alebo ak rozhodnutie nemá technicko-organizačnú alebo operatívnu povahu, uznesením.

27. Podľa § 181 ods. 2 Trestného poriadku písomné vyhotovenie príkazu musí obsahovať odôvodnenie vtedy, kde to zákon výslovne ustanovuje.

28. V zmysle svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci nie je úlohou ústavného súdu zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha

ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o ochrane práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (m. m. III. ÚS 38/05).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

29. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že príkaz okresného súdu sp. zn. 0 Tp 264/2020 z 21. októbra 2020 je arbitrárny, nepreskúmateľný a nedostatočne odôvodnený, vychádzajúci z neprímerane všeobecnej a neurčitej argumentácie, a jeho závery sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, ktoré viedli porušeniu základných práv sťažovateľky.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 16 ods. 1 ústavy

30. Ústavný súd nemá žiadne pochybnosti o tom, že osobné údaje, ktorými sú v prípade sťažovateľky údaje o jej zdravotnom (duševnom) stave, spadajú do režimu ochrany práva na súkromie zaručeného v čl. 16 ods. 1 ústavy. Preto bolo namieste skúmať ospravedlňiteľnosť takéhoto zásahu z pohľadu limitov označeného článku ústavy, t. j. či išlo o zásah legálny, legitímny a proporcionálny.

31. Z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti vydaného príkazu a jeho konformnosti s príslušnými článkami ústavy bolo teda úlohou ústavného súdu posúdiť, či bol zásah

do práv sťažovateľky nariadený v súlade so zákonom, sledoval legitímny cieľ a bol primeraný.

32. Okresný súd vydanie príkazu na vyšetrenie duševného stavu sťažovateľky podľa § 150 Trestného poriadku odôvodnil tým, že zo záverov znaleckého posudku [REDAKOVANÉ], súdnej znalkyne z odboru psychológie, odvetvia klinickej psychológie detí a klinickej psychológie dospelých, k osobe sťažovateľky vyplynulo, že táto subjektívne popisovala dostatok príznakov vyskytujúcich sa pri posttraumatickej stresovej poruche, hoci ich intenzita bola aktuálne popisovaná a samotným vyšetrením overená ako nižšia, a z jej výpovede vyplývalo, že tranzitórne sa u nej vyskytli príznaky, pre ktoré vyhľadala pomoc psychológa, bolo by preto vhodné aj vyšetrenie znalcom z odboru psychiatrie.

33. Z uvedeného okresný súd vyvodil existenciu závažných pochybností, či schopnosť správne vnímať a vypovedať u sťažovateľky (a ďalšieho svedka), ktorej výpoveď je pre rozhodnutie v predmetnej trestnej veci obzvlášť dôležitá, je dostatočná, preto bolo potrebné podľa okresného súdu preskúmať jej duševný stav.

34. V posudzovanom prípade došlo k vydaniu príkazu na vyšetrenie duševného stavu sťažovateľky v intenciách zákonného podkladu (legalita), ktorý predstavuje ustanovenie § 150 Trestného poriadku, z ktorého vyplýva, že na vyšetrenie duševného stavu svedka je vždy potrebný príkaz súdu, v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie. Účelom znaleckého vyšetrenia duševného stavu svedka je poskytnúť údaje, z ktorých by bolo možné vyvodiť závery o príčetnosti, resp. zmenšenej príčetnosti svedka, ktoré sú potrebné na posúdenie vierohodnosti jeho výpovede.

35. Nariadiť vyšetrenie duševného stavu svedka môže súd, resp. sudca pre prípravné konanie len vtedy, ak sú súčasne splnené dve podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 150 Trestného poriadku:

- a) ide o výpoveď svedka, ktorá je pre rozhodnutie obzvlášť závažná, a
- b) existujú dôvody na vážne pochybnosti, či nie je u takéhoto svedka podstatne znížená schopnosť správne vnímať alebo vypovedať.

36. Zo skutkových údajov prezentovaných sťažovateľkou v podanej sťažnosti a tiež deklarovaných v odôvodnení namietaného príkazu vyplýva, že sťažovateľka má postavenie svedka poškodeného a súčasne je jej svedectvo zjavne jedným z najdôležitejších priamych dôkazov, a to vzhľadom na charakter stíhanej trestnej činnosti a miesto jej páchania (ide o tzv. domáce násilie). Uvedené okolnosti signalizujú, že svedecká výpoveď sťažovateľky, ktorej osoba mala byť predmetom vyšetrovaného skutku (útok na fyzickú a psychickú integritu sťažovateľky), je nepochybne pre rozhodnutie obzvlášť závažná.

37. Okresný súd za okolnosť, zakladajúcu podľa jeho názoru vážnu pochybnosť o schopnosti sťažovateľky ako svedkyne správne vnímať a správne vypovedať, pokladal záver znaleckého posudku z odboru psychológie predloženého orgánom činným v trestnom konaní, ktorý vypovedá o potrebe (vhodnosti) vyšetrovania sťažovateľky znalcom z odboru psychiatrie, a to vzhľadom na jej nepriaznivý psychický stav, pre ktorý vyhľadala pomoc psychológa a ktorý má zrejme pôvod vo vyšetrovanom trestnom čine. Ústavný súd je toho názoru, že lekárske podklady na úrovni znaleckého posudku prezentujúce potrebu psychiatrického vyšetrovania sťažovateľky možno vnímať ako okolnosť signalizujúcu vážne pochybnosti o jej svedeckej spôsobilosti.

38. Možno teda konštatovať, že vydaný príkaz mal oporu v zákonných ustanoveniach a nimi stanovené podmienky boli splnené.

39. K legitimitě zásahu v prípade sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že záujem na objasnení trestnej činnosti a spravodlivom potrestaní páchatel'a a súčasne záujem na ochrane jednotlivca pred neodôvodneným trestným stíhaním a odsúdením, resp. na ochrane práva podozrivého alebo obvineného na spravodlivý proces pri prejednaní jeho trestnej veci je legitímnym prípadom, keď mohlo dôjsť k obmedzeniu práva na ochranu súkromia sťažovateľky vo vzťahu k informáciám o jej zdravotnom stave.

40. V ďalšom bolo úlohou ústavného súdu skúmať, či zásah spôsobený príkazom okresného súdu zodpovedal požiadavke proporcionality. Inými slovami, či okresný súd, ktorý príkaz na vyšetrovanie duševného stavu sťažovateľky vydal, náležite zohľadnil všetky

relevantné okolnosti prípadu a či bol v celom svojom rozsahu konflikt spoločenského záujmu na náležitom vyšetrení trestnej činnosti a tiež záujmu na ochrane práva podozrivého na spravodlivý proces s právom sťažovateľky na súkromie vyriešený v duchu požiadavky spravodlivej rovnováhy.

41. Relevantné okolnosti, ktoré ústavný súd pri posúdení proporcionality dotknutého zásahu zohľadnil, boli pozícia sťažovateľky vo vyšetrovanom prípade a potenciálne možnosti orgánov činných v trestnom konaní pri zabezpečení dôkazov.

42. Ústavný súd konštatuje, že príkaz na vyšetrenie duševného stavu sťažovateľky bol vydaný na účely objasnenia trestného činu, kde predmetom útoku bola samotná sťažovateľka ako poškodený (týraná blízka osoba – družka). Ako už bolo konštatované, v rámci posúdenia zákonných podmienok nariadenia vyšetrenia duševného stavu svedka má sťažovateľka pozíciu priameho a zároveň dôležitého svedka. Sťažovateľka sama v ústavnej sťažnosti neoznačila žiaden iný dôkaz, ktorý by považovala za šetrnejší prostriedok, ktorý mohol byť v rámci vyšetrovania využitý na preskúmanie dôveryhodnosti jej svedeckej výpovede, a s prihliadnutím na povahu stíhaného trestného činu a spôsob jeho spáchania je ústavný súd toho názoru, že ak by v danej trestnej veci aj existoval iný dôkaz, ako prostriedok šetrnejší, o priebehu skutku a s ním spojených faktoroch, nemohol by poskytnúť potrebný úplný obraz o trestnej činnosti, a teda zrejme by nemal predpoklady na dosiahnutie sledovaného cieľa. Keďže komplexná a dôveryhodná svedecká výpoveď sťažovateľky ako priameho svedka je nevyhnutná pre objektívne ustálenie relevantných skutkových okolností, javí sa posúdenie duševnej svedeckej spôsobilosti sťažovateľky prostredníctvom znalca ako primerané.

43. Na základe celkového posúdenia všetkých relevantných faktorov v okolnostiach prípadu sťažovateľky tak ústavný súd dospel k záveru, že nariadený zásah bol zákonný, legitímny a primeraný sledovanému cieľu, a teda ústavne akceptovateľný a konformný s limitmi vyplývajúcimi zo sťažovateľkou označeného čl. 16 ods. 1 ústavy.

44. Z tohto dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy (v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy) a čl. 36 ods. 1 listiny a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru

45. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny (obdobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

46. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania.

47. Vychádzajúc z uvedených téz, ústavný súd pristúpil k preskúmaniu napadnutého príkazu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 264/2020 z 21. októbra 2020 z hľadiska tvrdeného

zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

48. Pokiaľ ide o sťažovateľkou v odôvodnení ústavnej sťažnosti namietanú nedostatočnosť dôvodov, ktorými okresný súd zdôvodnil vydanie príkazu na vyšetrenie jej duševného stavu, ústavný súd podotýka, že na aplikáciu § 150 Trestného poriadku postačuje dôvodná pochybnosť o tom, že u svedka je podstatne znížená schopnosť neskreslene, resp. objektívne reprodukovať prežité vnemy.

49. Takáto dôvodná pochybnosť z napadnutého rozhodnutia okresného jednoznačne vyplýva a je odvodená záverom znaleckého posudku ako relevantného dôkazného prostriedku získaného v trestnom konaní, ktorý podľa názoru ústavného súdu nebol argumentáciou sťažovateľky nijako spochybnený.

50. Navyše z II. časti odôvodnenia tohto rozhodnutia citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že príkaz ako jeden z druhov rozhodnutia v trestnom konaní (§ 162 ods. 1 Trestného poriadku) musí byť odôvodnený iba v prípadoch, kde to zákon výslovne vyžaduje (§ 181 ods. 2 Trestného poriadku), pričom ustanovenie § 150 Trestného poriadku takúto vyslovenú požiadavku neobsahuje (porovnaj napr. § 100 ods. 1 tretiu vetu Trestného poriadku alebo § 101 ods. 1 druhú vetu Trestného poriadku, a pod.). Vzhľadom na uvedené možno síce stručné, ale presvedčivé (uvedením konkrétnych skutočností) odôvodnenie príkazu okresného súdu považovať za dostatočné, a tak z hľadiska požadovanej ochrany základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy (v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy) a čl. 36 ods. 1 listiny a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru za akceptovateľné a konformné, neodporujúce zneniu, účelu a zmyslu okresným súdom aplikovaných právnych noriem. Preto sú námietky sťažovateľky týkajúce sa ňou tvrdeného nedostatku zdôvodnenia napadnutého príkazu okresného súdu alebo jeho nepreskúmateľnosti či arbitrárnosti zjavne neopodstatnené a z toho dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť aj v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

III.3 K namietanému porušeniu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy

51. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd konštatuje absenciu akejkoľvek, nie to ešte relevantnej ústavnoprávnej argumentácie.

52. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti neuvádza, že by jej vec mala byť a napriek tomu nebola verejne prerokovaná, alebo že by postup okresného súdu v konaní, v rámci ktorého vydal napadnutý príkaz, vykazoval zbytočné priesťahy. Rovnako sťažovateľka nenamieta svoju neprítomnosť na predmetnom rozhodovaní a ani to, že by sa nemohla vyjadriť ku vykonávaným dôkazom. O žiadnom z týchto v čl. 48 ods. 2 ústavy obsiahnutých základných práv sťažovateľka netvrdí, že by bolo príkazom okresného súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, porušené.

53. Ústavná sťažnosť sťažovateľky v tejto časti teda neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, a preto nespĺňa ani podstatnú náležitosť ustanovenú v § 43 ods. 1 a § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

54. Ústavný súd už viackrát vyslovil, že nedostatok odôvodnenia ústavnej sťažnosti má významné procesné dôsledky. Je totiž základnou povinnosťou sťažovateľky, aby čo najpresnejšie opísala skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Subjektívny názor sťažovateľky o porušení ňou označených práv nie je dostatočným dôvodom na záver, že mohlo dôjsť k ich namietanému porušeniu, ak chýbajú objektívne okolnosti, ktoré by dovolili takýto záver aspoň na účely prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie (napr. IV. ÚS 359/08).

55. Ústavný súd pripomína, že nedostatky takéhoto charakteru nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho

zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom ustanovených náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 32/2011). Odôvodnenie ústavnej sťažnosti vo vzťahu tvrdenému porušeniu konkrétnych základných práv je jasne definovanou zákonnou náležitosťou, ktorej absencia svedčí predovšetkým o neistote, resp. nedostatku presvedčenia sťažovateľky (alebo jej nevedomosti či neznalosti) o tom, či vôbec, ako a do ktorých konkrétnych práv (v tomto prípade zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy) bolo orgánom verejnej moci (okresným súdom) neprípustne zasiahnuté. Preto pristúpenie k odstraňovaniu tohto nedostatku ústavným súdom sa javí neefektívnym.

56. Uvedené viedlo ústavný súd k odmietnutiu ústavnej sťažnosti sťažovateľky v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

III.4 K namietanému porušeniu § 2 ods. 2 a § 150 Trestného poriadku a § 11 Občianskeho zákonníka

57. Ustanovenie § 11 Občianskeho zákonníka poskytuje súkromnoprávnou ochranu osobnostným právam (imateriálnej povahy) fyzickej osoby proti neoprávnenému zásahu. Občianskoprávna úprava v tejto oblasti pritom vychádza z druhej hlavy ústavy. Preto ak ústavný súd zistí neprípustný zásah do osobnostných (základných) práv fyzickej osoby orgánom verejnej moci, poskytuje týmto ochranu (ako to vyplýva z jeho rozhodovacej činnosti) práve skrz ich úpravu v ústave alebo medzinárodnej zmluve, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom. V aktuálnej veci sťažovateľky by v prípade opodstatnenia jej argumentácie k tomu mohlo dôjsť prostredníctvom ňou označeného čl. 16 ods. 1 ústavy alebo napr. čl. 19 ods. 2 ústavy.

58. Pokiaľ ide o ustanovenie § 2 ods. 2 Trestného poriadku, toto upravuje zásadu zdržanlivosti a primeranosti, ktorej zmyslom je obmedziť zásahy do základných práv a slobôd osôb dotknutých trestným konaním na najnevyhnutnejšiu mieru, ktorá je potrebná na dosiahnutie účelu trestného konania, t. j. náležité zistenie trestných činov a spravodlivé

potrestanie ich páchatel'ov a uskutočnenie spravodlivého procesu. Trestný poriadok pritom zvyrazňuje rešpektovanie dôstojnosti osôb a ich súkromie, teda rovnako ako túto povinnosť od orgánov verejnej moci požadujú už spomenuté čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 ústavy. Aj v tomto prípade teda bolo namieste, aby ústavný súd konfrontoval napadnutý postup a rozhodnutie (príkaz) okresného súdu v prvom rade s príslušnými ustanoveniami ústavy, z ktorých právna úprava § 2 ods. 2 Trestného poriadku vychádza.

59. Napokon k namietanému porušeniu § 150 Trestného poriadku ústavný súd uvádza, že toto ustanovenie v jeho relevantnej časti (vzhľadom na podstatu námietok sťažovateľky) nezaručuje konkrétne základné právo alebo slobodu, ale upravuje podmienky a spôsob vyšetrenia duševného stavu svedka v trestnom konaní ako prípustného zásahu do prípadného základného práva zaručeného ústavou či kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou.

60. S prihliadnutím na uvedené okolnosti danej veci ústavný súd o porušení označených noriem Trestného poriadku a Občianskeho zákonníka nerozhodoval, keďže o garanciách vyjadrených v označených ustanoveniach Trestného poriadku a Občianskeho zákonníka konal a rozhodol skrz zodpovedajúce ustanovenia ústavy, ktorých tieto záruky sú integrálnou súčasťou.

61. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jej ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu